

Mráz Ágoston Sámuel

Egy különleges választás lehetséges okai

Possible Reasons for an Extraordinary Election

Összefoglalás

A 2026-os magyarországi választáson egyértelmű és legitim eredmény született, a magyar demokrácia történetének harmadik típusú kétharmada. A korábbi kormánypárt is meg tudta őrizni szavazótáborát, de ellenzéke több eszközzel is elérte, hogy sokkal nagyobb legyen társadalmi támogatottsága. E dolgozat hét lehetséges magyarázatot azonosít a választási eredmény okaira, amelyeket adatalapúan elemez.

Journal of Economic Literature (JEL) kódok: K16, D72

Kulcsszavak: 2026-os országgyűlési választás, választási rendszer, kampány, Magyarország

Summary

The 2026 Hungarian general election produced a clear and legitimate outcome: a third type of two-thirds majority in the history of Hungarian democracy. The former governing party was able to preserve its vote base, yet the opposition, through several means, succeeded in securing considerably broader social support. This paper identifies seven possible explanations for the election result and analyses them empirically.

Journal of Economic Literature (JEL) codes: K16, D72

Keywords: 2026 parliamentary election, electoral system, campaign, Hungary

2026 áprilisában sorsdöntő választásra került sor Magyarországon. Nemcsak pártok és személyiségek, de geopolitikai koncepciók és a szuverenitás értelmezése is versengett egymással. Az elmúlt tizenhat év kormányzásából tízennegyben az Orbán-kormányokkal együttműködő Magyar Péter olyan pártot vezetve nyert, amely az elmúlt tizenhat évért revansot ígér. A Tisza Párt ugyanakkor egyértelmű és legitim alkotmányozó többséget szerzett. A Fidesz-KDNP ugyan sok szavazatot kapott, nem omlott össze, de a Tisza Párt közel egymillióval többet. E különleges választást több megközelítésben is lehet és érdemes vizsgálni és bizonyára rengeteg tanulmány és kutatás fog foglalkozni vele a jövőben.

Mindenekelőtt a várható következmények felől. Izgalmas jövőkérdés, hogy a Tisza Párt mit is kezd majd a kétharmados többségével. A rendszerváltás óta három típusú kétharmadot

ismert meg Magyarország. 1994-ben a képviselők 72 százalékát tette ki az MSZP-SZDSZ koalíció, amely „szakértői kormányzást” ígért, de a választók megtévesztésével jött létre és ezért mindvégig kérdéses maradt legitimitása, amely akarva-akaratlan döntésképtelenséget eredményezett. 2010 után tizenhárom évig volt 67-68 százalékos többsége a Fidesz-KDNP koalíciójának, amely azt válságkezelésre és a rendszerváltozás befejezésére, az Alaptörvény megalkotására használta fel. 2026-ban azonban egy harmadik típusú, 71 százalékos parlamenti többség jött létre, amelynek célja egyelőre nem ismert ezzel a felhatalmazással. Nem ígértek új alkotmányozást, csak restaurációt, a jobboldali kormányok sarkalatos törvényeinek felülvizsgálatát vagy hatályon kívül helyezését. E mellett a legitím, az alkotmányos előírásoknak megfelelően megválasztott állami vezetők távozását is szorgalmazták, ellenkező esetben eltávolításukat is kilátásba helyezve. Hasonló, az írott és íratlan alkotmányos normákkal ellentétes eljárásra utoljára 1945 és 1950 között került sor Magyarországon, de a teljes képhez az is hozzátartozik, hogy a választás előtt e lépéseket megígérte a Tisza Párt a támogatóinak és választóik nagy része egyelőre helyesli is azokat.

Másodikként részletesen lehetne elemezni a magyar választás geopolitikai hátterét is. Mindenképpen elmondható, hogy az Európai Unió birodalommal alakításának, a hatalmi központ szuverenitásépítésének tervét már régóta zavarta egy-egy tagállam, s különösen a magyar vezetés nemzeti szuverenista pozíciója. Mindezt felerősítette a transzatlanti szakadás fejleménye, amely a tagállamokat az Európai Unió és az Egyesült Államok támogatása közötti választásra kényszerítette. Ebben a dimenzióban egy EU-párti tudatipari komplexum, amelyhez sajtókonzernek, gazdasági érdekek és titkosszolgálatok is tartoztak, aktívan dolgozott a Trumpgal szövetséget építő, nemzeti szuverenista magyar kormány megbuktatásán.

A továbbiakban e két vizsgálati irányt zárójelbe tesszük és egy harmadik, adatalapú megközelítéssel próbáljuk azonosítani, hogy mi vezetett a 2026-os választási eredményhez és hogy az pontosan hogyan is írható le.

A VÁLASZTÁSI EREDMÉNY ADATOKBAN

A magyar választási rendszer meglehetősen komplex. 2011-ben ugyan egyszerűsítették a képviselői mandátumszám csökkentésével, de az átlagválasztó számára még így is sok szürke zónája maradt. Lényeges elemei azonban ismertek és a negyedik alaklommal tartott országgyűlési választás már elegendő tapasztalatot is biztosít a rendszer felhasználóinak és elemzőinek. Összességében elmondható, hogy a transzparencia hiányossága ellenére a magyar választási rendszer igazságos, egyszerre tudja biztosítani a kormányozhatóságot és a reprezentativitást (Mráz 2024).

2026-ban összesen 8.112.646 polgár volt jogosult a választáson való részvételre, akik közül 7.618.402 fő hazai és 494.244 fő külföldi szavazónak minősült. A hazai szavazóknak is volt három típusa. 96 százalékuk (7.303.591 fő) a lakóhelye szerinti szavazókerületben adhatta le szavazatát, 224.081 fő átjelentkezve, az ország területén más választókerületben (42 százalékos emelkedés 2022-höz viszonyítva) és 90.730 fő külföldön, nagykövetségeken (38,5 százalékos emelkedés 2022-höz viszonyítva). A hazai szavazók között az átjelentkezők és a külföldön szavazók száma is rekordot döntött 2026-ban. Míg a hazai szavazók száma 12 év alatt, amióta a

jelenlegi választási rendszerben bonyolítják le a választásokat, 5 százalékponttal (427 ezer fő) csökkent, a külföldiek száma két és félszeresére emelkedett (194 ezerről 494 ezerre).

A számbeli arányok változása azonban csak mérsékelten hatott ki a választási eredményre, mivel a külföldi, magyarországi állandó lakcímmel nem rendelkező magyar állam- és választópolgárok csak pártlistára szavazhatnak, míg a magyarországi lakcímet megszerző vagy megtartó magyar állampolgárok, a hazai szavazók egyéni országgyűlési jelöltekre és listákra is voksolhatnak. Sőt, a listás szavazat típusát is kiválaszthatják. Összhangban az Alaptörvénnyel és annak elődjével is, amelyek rögzítik, hogy a nemzetiségek „államalkotó tényezők”, a hazai szavazók – előzetes regisztráció mellett – a pártlisták helyett nemzetiségi listákra is szavazhatnak. 2026-ban közel egy százalékuk élt a lehetőséggel, 73.791 fő iratkozott fel a nemzetiségi névjegyzékbe. Közülük csak 41.871 fő, a jogosultak alig 57 százaléka adott le érvényes szavazatot.

A 2026-os választás megértésének egyik kulcseleme biztosan a magas részvétel és annak belső szerkezetének feltárása. A választásra jogosult hazai szavazók 79,6 százaléka szavazott, nem jelentéktelen területi szórással. Míg Borsod-Abaúj-Zemplén vármegyében kevesebb, mint 74 százaléka jelent meg a jogosultaknak, addig Budapesten, Győr-Moson-Sopron és Vas vármegyékben több, mint 83 százalékuk. Ehhez hasonló mértékű részvétellel a rendszer-változás óta nem volt példa, csak előtte.¹ Érdemes még megjegyezni, hogy a részvétel területi megoszlása nemcsak földrajzi értelemben, de a településtípus alapján is tanulságos. Budapesten és a megyei jogú városokban 80 százalék fölött alakult, de a községekben is 77 százalék volt. A külföldi szavazók 67,9 százaléka szavazott érvényesen (335.595 fő), amely a technikai nehézségek és a korábbi tapasztalatok² alapján szintén kimagasló érték.

A hazai szavazók megoszthatják két voksukat, s más párt jelöltjére is szavazhatnak az egyéni választókerületben, mint amely pártnak bizalmat szavaznak a listán. Mivel az egyéni jelöltek megválasztásához a szavazatok relatív többségére van szükség, s a kisebb pártok jelöltjeinek kisebb az esélye ezek megszerzésére, elvileg a nagyobb pártok jelöltjei több szavazatot vonzhatnak, mint a kisebbekéi. A várakozásokkal szemben azonban nem történt a 2026-os magyar választás során jelentős mértékű szavazatomegosztás. Míg a Tisza Párt 3.339.527, a Fidesz-KDNP pedig 2.175.671 listás hazai szavazatot szerzett, addig egyéni jelöltjeikre összesen 3.333.415, illetve 2.215.225 fő szavazott. Azaz a volt kormánypárt jelöltjei csak 50 ezer

1. táblázat: A pártlisták és a pártok jelöltjeinek összesített országos hazai és külföldi eredménye 2026-ban

	pártlistára adott érvényes hazai szavazat	egyéni jelöltekre adott érvényes szavazat	külföldiek pártlistára adott érvényes szavazata	összes pártlistás szavazat
Tisza Párt	3.339.527	3.333.415	46.363	3.385.890
Fidesz-KDNP	2.175.671	2.215.225	282.666	2.458.337
Mi Hazánk	353.513	345.252	4.859	358.372
DK	69.767	65.302	531	70.298
MKKP	50.789	38.924	1.176	51.965
egyéb	–	34.278	–	–

pluszszavazatot tudtak megszerezni az összesített listás eredményhez képest, a Mi Hazánk táborának megnyerésére indított akció mérsékelt sikerével. Utóbbinak csak alig több mint nyolcezer listás szavazója szavazott más párt egyéni jelöltjére. A leendő kormánypárt jelöltjei még veszítettek is mintegy hatezer szavazatot a Tisza Párt listás eredményéhez képest, vélhetően a civil vagy más ellenzéki jelöltekre való átszavazás miatt.

A választás végeredménye a négy évvel korábbi, 2022-es választáshoz képest drámai átrendeződést mutat. A Fidesz-KDNP 634 ezer hazai szavazót veszített, amelyet nem pótolhatott a 31 ezer küllhoni többletszavazata. 2022-ben is a két pártrendszer irányába próbált elmozdulni a Fidesz-ellenzék, de az akkori összefogás közös listája csak 1.936.297 hazai és 11 ezer küllhoni szavazatot kapott. Ehhez képest a mostani ellenzéki kihívó 1,4 millióval több, 3.339.527 hazai szavazatot kapott és 46 ezer további küllhoni támogatót is meggyőzött.

Az egyes pártok listás szavazóinak földrajzi és településtípus szerinti megoszlása meglepően kiegyenlített képet mutat. A Tisza Párt minden településtípuson megelőzte a Fidesz-KDNP listáját, még a községekben is három százalékponttal. Közép-Magyarország régiójában a Tisza Párt támogatottsága kétszeres volt a Fideszhez képest, Budapesten egyenesen 2,25-szörös, míg Nyugat-Dunántúlon és az Észak-Alföldön az országos átlagnál kisebb mértékű, nagyjából tizenegy-tizenkét százalékpontos. Érdekeség, hogy a megyei jogú városok választói már a budapestiekhez nagyon hasonlóan gondolkodtak. A Mi Hazánk listájának eredménye alapvetően egyenletesen oszlott el az országban, a budapesti és a községi szavazótáboruk mérete között csak 2,1 százalékpontos a különbség.

2. táblázat: A három parlamentbe bejutó párt listáinak százalékos eredménye különböző településtípusokon és régiókban

	Tisza Párt	Fidesz-KDNP	Mi Hazánk
Összes hazai szavazat	55,76%	36,33%	5,90%
Budapest	63,87%	28,41%	4,60%
megyei jogú városok	60,69%	31,61%	5,54%
egyéb városok	55,52%	36,56%	6,14%
községek	47,46%	44,36%	6,67%
Dél-Alföld	55,56%	35,92%	6,71%
Dél-Dunántúl	53,14%	39,22%	5,76%
Észak-Alföld	52,10%	40,73%	5,71%
Észak-Magyarország	53,23%	38,75%	6,45%
Közép-Dunántúl	54,85%	36,91%	6,14%
Közép-Magyarország	60,83%	31,20%	5,38%
Nyugat-Dunántúl	51,55%	40,64%	6,04%

LEHETSÉGES EREDMÉNYMAGYARÁZATOK

A 2026-os választási eredménye minden dimenzióban a Tisza Párt előnyét mutatja. Az a tény, hogy a két éve létrejött politikai alakulat megnyerte a választást, egyértelmű. A továbbiakban hét lehetséges magyarázatot vizsgálunk meg a kialakult eredmény okaira.

1. A választási rendszer hatása

Az első megközelítés a választási rendszer hatását vizsgálja. Volt, aki egyenesen a választási rendszer átalakításától remélte volna a Fidesz számára kedvezőbb választási eredményt.³ A valóság az, hogy a Tisza Párt összesen (hazai és külföldi szavazók együttes) 53,18 százalékos szavazatarányával akár egy arányos rendszerben is egypárti kormányt tudna alakítani. Kérdés inkább az lehet, hogy a 2014 óta alkalmazott választási rendszernek volt-e hatása a kétharmados alkotmányozó hatalom megszerzésére. Mivel a Tisza Párt csak kilenc mandátum elvesztése esetén nem rendelkezne alkotmányozási lehetőséggel, apró változtatások nem

3. táblázat: A 2026-os választáson országgyűlésbe jutó pártok szavazat- és mandátumszámai a hivatalos végeredmény és néhány szavazatszámot változtató kalkuláció alapján

		Fidesz-KDNP	Tisza Párt	Mi Hazánk	d'Hondt-eljárás osztója
választás tényleges eredménye közvetlen és közvetett (töredék) szavazatokkal együtt	szavazat	4 440 872	4 750 673	677 739	105 570,51
	mandátum	42	45	6	–
választás feltételes eredménye külföldi szavazatok nélkül	szavazat	4 158 206	4 704 310	672 880	101 419,66
	mandátum	41	46	6	–
választás feltételes eredménye töredékszavazatok nélkül	szavazat	2 458 337	3 385 890	332 487	66 390,00
	mandátum	37	51	5	–
választás feltételes eredménye győztespremlizálás nélkül	szavazat	4 426 873	3 618 570	677 739	92 783,85
	mandátum	47	39	7	–
választás feltételes eredménye nemzetiségi képviselővel és 92 listás mandátummal	szavazat	4 440 872	4 750 673	677 739	105 735,05
	mandátum	42	44	6	–

lettek volna elegendőek a kétharmada megakadályozására. Ha például a cigányság szerzett volna egy kedvezményes nemzetiségi mandátumot, amelyhez a regisztrált nemzetiségi szavazók közül kevesebb, mint 7700 további roma választónak kellett volna megjelennie és szavaznia, a listáról kiosztható mandátumszáma 92-re csökkent volna és a végeredménnyel végzett modellszámítás alapján a 93., elvesző mandátum éppen a Tisza Pártot érintette volna, de 141 fős többsége így is csupán 139 főre olvadt volna.

A külloni magyarok szavazati jogának elvétele esetén, ahogy azt kudarcos kampányában a DK sürgette, a maradék hazai szavazatok alapján a Fidesz-KDNP további egy mandátumot veszített volna, a Tisza Párt pedig egyet nyert volna, 142 főre növelve mandátumszámát.

A magyar választási rendszer kevésbé ismert eleme a töredékszavazatok világa. Az országgyűlési választási rendszernek már 1989 óta része a veszteskompenzáció, az egyéniben eredménytelen jelöltek szavazatainak transzferálása a jelölő szervezetük országos listás szavazataihoz, ha a közvetlen listás szavazatok körében elérte a 4, majd 5 százalékos küszöböt. 2011-ben a veszteskompenzáció mellé, annak ellensúlyozására, a választási rendszerben megjelent a győztespremitálás is, amely az egyéni győzelemhez nem szükséges szavazatokat is hozzáadta a győztes jelöltet állító párt közvetlen listás szavazataihoz. Ha a 2026-ban nem lett volna győztespremitálás, a Tisza Párt hat mandátummal kevesebbet kapott volna, de még így is megmaradt volna a kétharmados többsége. Ez azért is érdekes, mert a Fidesz-KDNP sem 2014-ben, sem 2018-ban, sem 2022-ben nem szerzett volna kétharmados mandátumtöbbséget a győztespremitálás nélkül. Ha egyáltalán nem lettek volna töredékszavazatok és így kompenzációs mechanizmus a magyar választási rendszerben, azaz a Fideszt a veszteskompenzáció sem segítette volna, veresége még egyértelműbb lett volna. A Tisza Párt hattal több, 147 mandátumot szerzett volna, s közel került volna a háromnegyedes többséghez is.

Utólag a választási rendszer átalakításától a kétharmad elkerülését váróknak csak egy eredménye maradhatna, a kiosztható listás mandátumok számának növelése. A végleges választási eredményekből könnyen kiszámolható, hogyha 93 helyett 141 listás mandátumot osztottak volna ki a választáson, a Tisza Pártnak nem lenne most kétharmados többsége, ha pedig 273 mandátumot, akkor még többsége sem lenne. Mindazonáltal ezek a számbűvészkedések utólagosak, a választási rendszer ilyen arányú módosítása nem lett volna legitímen megvalósítható, hiszen az összesen 247 vagy a 379 fős parlament teljesen ellentétes lett volna a Fidesz 2010-es intézkedésével és felhatalmazásával, az akkor még 386 képviselőből álló politikai osztály csökkentésével. Összességében a 2026-os választás és az utána lezajlott gyors kormányváltás is utólag azoknak ad igazat, akik szerint a választási rendszer reformja nem a hatalom bebetonozását segítette, hanem a kormányképesség megerősítését és az arányos rendszerekre jellemző koalíciós kényszer elkerülését.

2. Magas részvétel következménye

Egy második, lehetséges magyarázat a választási eredményre a részvételi adatokban keresendő. A magyar választási iroda nem készít választási statisztikai kimutatásokat, ezért nem tudható, hogy a résztvevők köre és az egyes szavazótáboroknak mi a kor- és nem szerinti összetétele, csak a településtípus szerinti megoszlásuk ismert.⁴

Statisztikai adatok hiányában csak erősen feltételezhető, hogy a 40 év alattiak aktivizálódásának kulcsszerepe volt a mostani kampányban. A 2022-es népszámlálás adatai szerint ebben a korcsoporthoz közel 2,5 millió honfitársunk tartozik. Így, ha 10 százalékkal nő az aktivitásuk, az 250 ezer új szavazónak feleltethető meg. Mivel a választási részvétel országosan igen jelentősen emelkedett a négy évvel korábbihoz képest, nem túlzó ezt a fiatalabb korcsoportra vonatkoztatni. Sőt, valószínű, hogy ebben a körben még magasabb is volt a résztvevők számának növekménye, hiszen a 40 év alattiak az eddig megfigyelt tendenciák szerint 2026 előtt kevésbé voltak aktívak, mint az idősebbek. Ugyan a közvélemény-kutatások kevésbé alkalmasak a részvételi hajlandóság mérésére, az mégis elmondható ezek alapján, hogy míg 2022-ben ebben a korcsoportban nyolc százalékkal alacsonyabb részvételi hajlandóságot lehetett azonosítani a kutatási eszközökkel, mint az országos átlag, addig 2026 tavaszára a különbség 2 százalékpontonra csökkent. Ezek alapján feltételezhető, hogy a 40 év alattiak körében akár 16 százalékkal is emelkedett a szavazók száma, amely 400 ezer szavazónak feleltethető meg.⁵

Mindez önmagában nem, illetve legfeljebb részben magyarázza a Fidesz ellenzékének jelentős létszámemelkedését. Az azonban könnyen belátható, hogy a fiatal pluszszavazók jelentős része nem a Fideszt támogatta. Számukra Orbán Viktor történelmi jelentőségű döntései ismeretlenek voltak, háromnegyedük 2010-es kormányalakításakor még nem volt választásra sem jogosult. Ugyanakkor az Európai Unió vezetéséről például a többségük jó véleménnyel bírt, szemben a Fidesz által képviselt kritikuss megközelítéssel.⁶ Szintén kiemelkedő a jelentősége, hogy a 40 év alattiaknak eltér a médiafogyasztási szokása és értékrendje is az idősebb korosztályokétól. Nagyon nagy többségük a Meta vagy a TikTok alkalmazásaiból nyeri a választói döntéséhez szükséges információkat, s ezáltal a cégek algoritmusainak vagy éppen cenzúrájának kiszolgáltatott, a nélkül, hogy ez tudatosulna bennük. A legemlékezetesebb, hogy a Mi Hazánk, a Tisza Párt ellenzéki alternatívája, elnökének és a párt által indított Bűnvadász programnak sem volt elérhető a Facebook-oldala, de több más jel is utalt az említett médiaplatformok aktív politikai szerepvállalására és a magyar ellenzéki kihívó nyílt vagy rejtett támogatására.⁷ Mindezek alapján érthető, ha a 40 év alattiak inkább kormányellenes és azon belül is a Tisza Pártot támogató szavazatokat adtak le.

A fiatal, kormánykritikus szavazók sikeres mobilizáció mellett a potenciálisan inkább kormánypárti, alacsony végzettségű választók demobilizációja, illetve távolmaradása is oka lehetett a Fidesz választási vereségének. Közel 3,3 millió érettségivel sem rendelkező választópolgár él Magyarországon, s belőlük állt a Fidesz 2026-os, aktív és inaktív támogatóinak közel 60 százaléka. Így érthető, hogy a körükben tapasztalt alacsonyabb részvételi hajlandóság jelentősen ártott a Fidesz győzelmi esélyeinek. Természetesen nincs a végzettségre vonatkozó választási részvételi hivatalos statisztika sem, de a korábban már idézett földrajzi megoszlás, az észak-alföldi alacsonyabb részvételi hajlandóság mindenképpen az alacsonyabb végzettségűek elmaradására utal.

A harmadik csoportot a Fidesszel szakító, a Tisza Párt táborába áttérő választók adták, akiknek a száma 300 ezer körül alakulhatott, s neofita buzgalmuk szintén választói aktivitásra sarkallta őket.

3. *Nem bukott meg a Fidesz, csak alulmaradt*

A pártszavazatok számából az is kiolvasható, hogy a választás valójában nem a Fidesz vereségéről, hanem a Tisza Párt egyértelmű győzelméről szólt. Első látásra a kettő között nehéz különbséget tenni, de ha jobban belegondolunk, egyértelmű, miről van szó. Ugyan az eddigi kormánypártnak a kétharmad helyett alig egynegyede jutott a mandátumoknak, a szavazatok száma alapján csak 900 ezer szavazattal maradt alul.⁸ Tény, hogy a kormánypártok több, mint félmillió szavazatot vesztek négy év alatt, de mégsem semmisültek meg. A 38,6 százalékos listás eredmény ezüstérmes, de sokkal fényesebb, mint az MSZP 1990-es 10,89-es vagy 2010-es 19,3 százalékos eredménye. A lényeg, hogy a Fidesz nem omlott össze, s ezt jelzi az is, hogy nem alakultak ki benne feloldhatatlan belső konfliktusok. A kormánypárt 16 év után is képes volt megőrizni belső kohézióját és Orbán Viktor pozíciója is megkérdőjelezhetetlen maradt. Természetesen mindez nem jelenti azt, hogy a belső konfliktusoktól a távozó kormánypárt örökre óvva marad, a vezetői által ígért „teljes megújulás” és közösségépítés nélkül például a régi vezetők és az új felemelkedők közötti konfliktus nagyon valószínű.

Ha a Fidesz listájára érkező szavazatok abszolút értékét vizsgáljuk, szintén jól látható, hogy a tizenhat évig kormányzó pártnak nem a 2026-os volt a legkisebb szavazatszám. 2014-ben még 33 ezer hazai és 160 ezer külföldi szavazattal kevesebben is kétharmados felhatalmazást tudott szerezni. Ugyanakkor az is látszik, hogy még 2006-ban is 100 ezerrel több hazai szavazatot szerzett, 2022-es, legjobb választási eredményét pedig 630 ezerrel több hazai szavazattal érte el.

4. táblázat: *A Fidesz-MDF (2002) és a Fidesz-KDNP (2006-2026) listákra érkező szavazatok száma a 2002-es országgyűlési választások óta*

	hazai szavazatszám	külföldi szavazatszám	összes szavazatszám
2002	2.306.763	–	2.306.763
2006	2.272.979	–	2.272.979
2010	2.706.292	–	2.706.292
2014	2.142.142	122.638	2.264.780
2018	2.607.990	216.561	2.824.551
2022	2.809.238	251.468	3.060.706
2026	2.175.671	282.666	2.458.337

Természetesen a relatívan sok szavazat nem azt jelenti, hogy a Fidesz sikeres lett volna. A 2026-os választás egy kormányellenes proteszt-szavazás volt. S nyilvánvaló, hogy a kormánnyal elégedetlenek tábora nagyobb volt, mint a kormánypártiaké. Sokan sokféle magyarázatot adtak, hogy mi állhat a nagyra nőtt proteszt-érzés hátterében. Egyesek a gazdasági helyzetet és a magas inflációt, különösen annak érzetét⁹, mások a felső középosztály befolyás-szerzési kísérletét, megint mások a kegyelmi ügy utáni morális felháborodást sejtik a háttér-

ben. Természetesen sokszor elhangzik a korrupciós vád is, mint az elégedetlenség forrása. Tény, hogy erről nem sikerült a kormánynak széles körben elfogadott és koherens alternatív narratívát felépítenie, így az egész téma az ellenzék kedvenc ügye maradhatott. Ebből a szempontból fontos fejlemény, hogy a nemzeti tőkés, például Mészáros Lőrinc, nem volt ura a saját imázsának. Alighanem értelmetlen, sőt mesterkélt volna a proteszt-érzülethez vezető motivációkat egyesével szétszálazni, minden egyszerre és együtt érvényesülhetett.

Ugyanakkor a Tisza Párt sikerének az oka nemcsak a felkorbácsolt indulatokban rejlik, hanem a versenystruktúra számukra előnyös alakításában is. A Tisza Pártnak sikerült a korábbi baloldali pártok szavazótáborát és új protesztiszavazókat egyesíteni, s ezzel kínálati kvázi-monopóliumot teremteni. A DK és a Kutya Párt csak összesen a szavazatok 2 százalékát kapta, míg a Tisza Párt 53 százalékot. Az ellenzéki szavazók számára kialakult monopolisztikus kínálat nem automatikusan jött létre, mögötte rengeteg kampányerőfeszítés, megfélemlítés és lejáratási kísérlet áll. Összességében azonban sikeres volt a Tisza Párt stratégiája. Történelmi minimumnak számít, hogy csak öt párt tudott listát állítani, s azok közül is csak három jutott be a parlamentbe, a két legnagyobb pedig megszerezte az összes pártlistás szavazat közel 92 százalékát. Kérdés persze, hogy ennek érdekében milyen árat kellett vagy kell majd fizetnie a Tisza Pártnak. Jelenleg, a jogi értelemben 27 fős szervezet inkább tűnik egy értékrendi vitákat háttérbeszorító kormányellenes mozgalomnak, mint kiérlelt programmal és világképpel bíró politikai szervezetnek. Mindez azt is jelenti, hogy amikor értékvalasztási döntéseket kell majd hoznia kormánynon, könnyen szétfeszíthető lesz, vagy belső vitákkal terhelt a képviselőcsoportja. Így történt ez az oktatási miniszter jelölése kapcsán is. Azaz a Tisza Párt megelőzte ugyan a Fideszt, de kérdés, hogy kormánynon le tudja-e majd győzni saját magát.

4. A hivatalban töltött hosszú idő hatása

Demokráciában az országirányítási felhatalmazás mindig ideiglenes, választásról-választásra meg kell újítani. Autoriter rendszerekben korlátozzák a versengés szabadságát, diktatúrákban pedig egyenesen meg is szüntetik a versenyt. A demokratikus körülmények között kormányzó, legnagyobb formátumú állami vezetők és történelmi személyiségek sem tudták másfél évtizednél sokkal hosszabban biztosítani felhatalmazásukat. Mindez talán azzal magyarázható, hogy elvégezték történelmi feladatukat, illetve kormányzásuk alatt felnőtt egy új generáció, amely változást kívánt és több beleszólási jogot a döntésekbe. Különleges történelmi helyzettel magyarázható, hogy a pragmatikus függetlenségi harcos Éamon de Valera 13 évig Írország elnöke (s 1945 után további 8 évig miniszterelnöke) volt, Urho Kekkonen pedig 26 évig állhatott a szovjetek és a Nyugat között egyensúlyozó Finnország élén, elnökeként. A legendás Margaret Thatcher 11 éven át volt az Egyesült Királyság miniszterelnöke. A Szabad Franciaország vezetője, Charles de Gaulle összesen 3 évig volt kormány- és 10 évig államfő a második világháború után. Kollégája, Konrad Adenauer 14 évig, a Németországot újraegyesítő Helmut Kohl és az ország európai vezető pozícióját megerősítő Angela Merkel 16-16 évig irányították kancellárként hazájukat. Csak egy-egy német tartományban lehet 1945 után ennél hosszabban hivatalban lévő kormányfővel találkozni. Rajna-vi-

dék-Pfalz tartományát például 22 évig irányította Peter Altmeier (1947-1969) és 19 évig Kurt Beck (1994-2013).

Orbán Viktor két részletben húsz éven át vezette miniszterelnökként Magyarországot, amely a fenti adatokból láthatóan szinte Európa-rekord. Mindazonáltal kormányzása alatt felnőtt egy új generáció, amelynek igényeire, értékrendjére, s elvárásaira nem biztos, hogy választ tudott adni, s az sem biztos, hogy kormányzati pozícióból megfelelő adható. Történt ugyan kísérlet erre, több fiatal politikus¹⁰ került magas posztokra, de a kegyelmi ügy után a Fidesz vezetése ezt a generációváltási kísérletet elnapolta. Egy új generációnak akár az is lehet a lélektani igénye, hogy új elitet támogasson, a változás kedvéért, függetlenül a távozók érdemeitől és az érkezők minőségétől. Ezt a feltételezhető igényt a Fidesz sem mérte fel megfelelően, sem a miniszterelnöki vita elkerülése, sem a generációváltás elmaradása, sem pedig a hivatalban lévő kormányelit következő négy évre vonatkozó nagy tervének hiánya nem volt előnyös a hosszabbítás szempontjából.

Ugyanakkor választási vereség időpontjában Orbán Viktor még nem töltötte be a 63. életévét, így, az európai összehasonlítás alapján, korai lenne politikai életútjának végét feltételezni. Mind az Egyesült Államok, mind Oroszország, Kína, Németország, sőt még a katolikus egyház feje is túl van 70. életévén. Ezek alapján elképzelhető, hogy Orbán Vikornak lesz még visszatérési lehetősége a magyar vagy az európai politika csúcspozícióiba 2026 után is.

5. A démoszából kilépők és az oda belépők

Két egymást követő országgyűlési választáson nem ugyanazok a személyek jogosultak részt venni. A választások között eltelt négy évben nem kevesen hunynak el és számos állampolgár válik választójogúvá. A 2022-es választás utáni naptól 2026 február végéig összesen 499.828 magyar választópolgár vesztette életét¹¹, s az április 12-ei választásig számuk nagyjából 16 ezer fővel emelkedhetett még. Ezzel szemben a 2022-ben 14 és 17 éves kor közötti, összesen 396.214 állampolgár válhatott választókorúvá.¹² Ez ugyan csak azt jelenti, hogy 120 ezerrel csökkent a választópolgárok száma, amely nagyjából megfelel a hazai választók választási iroda által számon tartott 140 ezer fős csökkenésének, de valójában az összes választásra jogosult mintegy 12 százalékának kicserélődésére is figyelmeztet.

Mivel ma a pártpreferenciában jelentős eltérés tapasztalható a korcsoportok szerint, a démoszba való belépés és az onnan való kilépés politikai hatása nem jelentéktelen. A Nézőpont Intézet 2026 húsvéti előtt készült felmérése szerint a 60 év feletti 52 százaléká szimpatizált a Fidesszel, míg a 30 év alattiaknak csak 23 százaléká.¹³ Ha a részvétel kérdését zárójelbe tesszük, s csak a 60 év feletti elhalálásával és a 18 év alattiak választókorúvá válásával számolunk, ez azt jelenti, hogy a 2022-es választás óta mintegy 270 ezer Fidesz-szimpatizáns hunyt el és csak alig 90 ezer potenciális támogatója vált választókorúvá. A potenciális szavazótábornak a 180 ezres természetes fogyása csak visszafogott becslés, személyes hatások mind a pártpreferenciára, mind a részvételi hajlandóságra hatással lehettek.

6. Kampánydöntések

A Fidesz választási vereségének fentebb részletezett, részleges determináltsága ellenére a kampány során meghozott döntések hatását sem lehet figyelmen kívül hagyni. Egy ilyen dolgozat nem alkalmas az összes kampánydöntés utólagos értékelésére, de néhány stratégiai kérdést mégis érdemes megvizsgálni. A Fidesz kampányvezetőinek helyzetleírásában fontos elem volt a „veszélyek kora”, az egyre instabilabbá váló világhelyzet hangsúlyozása és szembe állítása a „biztos választás” jelszavával kampányoló Fidesz kínálatával. A stabilitás középpontba állítása észszerű döntés volt az említett helyzetelemzés alapján, de azzal is együtt járt, hogy a tizenhat éve kormányzó politikai erő nem tudta megfogalmazni a megújulás üzenetét. A stabilitás és a változás ugyanis egymásnak ellentmondó szempontok. Ugyan a 106 egyéni képviselőjelölt közül 41 az előző választás óta új volt, mégsem rájuk irányították a figyelmet. Az eredmény ismeretében már úgy gondolhatja a külső szemlélő, hogy helyesebb lett volna a változást akarók egy részének megnyerése a változó, megújuló Fidesz imázsának építésével. Új arcokkal új vagy korábbi támogatókat is megnyerhetett volna a kormánypárt.

Megemlítendő az is, hogy a stabilitás középpontba állítása viszonylag későn vált, a 2026 január 10-ei pártkongresszuson, a Fidesz fő kampányirányvonalává. 2024-ben inkább Magyar Péter személyét kritizálták, 2025-ben tavaszán értékrendi és elvi vitákat kezdeményeztek (Pride betiltása, átláthatósági törvény javaslata), őszén pedig „Tisza-adó” címmel indítottak önálló kampányt.

Szintén a kampány stratégiai döntése volt, hogy nem ígéretekkel, hanem a veszélyek elhárításával és kivédésével próbálta megszólítani a választókat a kormánypárt. Voltak ugyan vállalásai a következő négyéves ciklusra is, például az édesanyák jövedelemadómentességének kiterjesztése vagy az 1 millió forintos átlagbér, de az igazi „nagy projekt”, amelyhez felhatalmazást kért volna, hiányzott. A fiatal választókat célzó intézkedései, az Otthon Starttól a munkáshitelig, teljesen kikerültek a kommunikációs fókuszából. Könnyen lehet, hogy a konkrét ígéret hiánya akadálya lehetett a mobilizációnak.

Az utókor nagy valószínűség szerint hibaként fogja értékelni Donald Trump sikeres, 2024-es újráválasztási kampányeszközeinek a másolását is, a podcast turnétól a „trash celebek” alkalmazásáig. Alighanem a döntéshozók nem vették kellően figyelembe sem a kulturális különbségeket, sem a szavazótáborok eltérő értékrendjét.

Végül a kampány során többször szóba hozott „belső kutatások” is okozhatták a Fidesz alulmaradását, hiszen ezek miatt lett a háborús narratíva, az ukránkérdéstől a békegyűlésekig, a kampány központi eleme. Igaz volt ugyan, hogy e kérdésekben a Fidesz-tábor egyetértett a kormánnyal, sőt a Tisza-szavazók egy része is a Fidesz pozícióját támogatta, de összességében mégsem értékelték saját életük szempontjából aktuálisan fontos kérdésnek az egészet a választók.

7. Billenés a célegyenesben

A Fidesz bemutatott, utólag vitatott kampánydöntései különösen a Tisza Párt ügyes dramaturgiájával és Magyar Péter kezdetben vitatott személyiségének későbbi elfogadtatásával mu-

tatott éles kontrasztot. A Tisza Párt folyamatosan építkező erőként jelent meg a nyilvánosságban, amely így sokak szerint egyenrangúvá vált a Fidesszel, Magyarország addigi legnagyobb és legerősebb politikai közösségével. Az országjárások, az erdélyi előadás, évvértékelő beszéd, az ellen-Kötőse, vagy a nemzeti menet mind-mind ezt a célt szolgálta. Fontos azt is megemlíteni, hogy az építkező Tisza Párt mellett a kormányzati inkompetencia vádjá is állandóan megmaradt a nyilvánosságban. Kezdetben MÁV és a kórházak, később az objektív bizonyítékokat nélkülöző, a közösségi médiában mégis virális tartalomnak számító gödi akumlátorgyár vagy a Szőlő utca javító intézet ügyei is erre irányították a választók figyelmét. Ugyan a Tisza Párt is sok vitatható döntést hozott több mint kétéves permanens kampánya során, a választás eredménye azonban az ő sikerességüket igazolja.

A Tisza Párt szempontjából különösen fontos volt az időtengely jól tervezett használata is. Ugyan a Tisza Párthoz közeli véleményvezérek utólag azt hangsúlyozzák, hogy politikai közösségük már 2024 őszén előnybe került és megnyerte a választást, több jel is utal arra, hogy a választási küzdelem, illetve a Tisza-győzelem mértéke csak az utolsó hetekben, különösen is március 15. utáni négy hétben dőlt el. Ezt képviseli a „billenés a célegyenesben” tézise. Ha összefoglaljuk, milyen sok politikailag releváns esemény koncentráldott, illetve mennyi sok kampányelem volt bekészítve erre az időszakra, érthető, mennyire döntő, milyen nagy hatású időszakról van szó. Ekkor szivárgott ki Orbán Viktor és Sziijártó Péter beszélgetése orosz kollégáikkal, amelyek a „Ruszkik haza”-szlogen alapjává váltak. Szintén ekkorra időzítették egyenruhás századosok lázadását, amelyeket nem tudott és nem is akart hihetően cáfolni, pláne megtorolni a kormányzat, illetve álltak ki a kormányváltás mellett az előző évek sikeres nemzeti tőkésai vagy művészei közül többen is. A választások előtt két nappal rendezett „rendszerbontó” koncert a fiatalok mozgósításában különösen fontos szerepet játszhatott. A hatalommal való visszaélés vádját is sikerült a Tisza Pártnak plasztikusan megfogalmaznia az utolsó négy hétben, két, a Tisza Pártnak dolgozó informatikusok (Gundalf és Buddha) és a titkosszolgálatok feltételezett kapcsolatának zavaros, s így zavarkeltésre alkalmas történetével. Mindeközben az ukrán kormányzat csúcsra járatta a Barátság kőolajvezetéken keresztül Magyarország zsarolását, amelyet az Európai Unió is taktikus közömbösséggel szemlélt csupán. Végül a célegyenesben való billenés utolsó eleme Magyar Péter imázsépítése volt, amelyet a milliós nézettségű reklámfilmje (Tavaszi szél) segített. Alighanem a kampányszövegeket még sokáig lehetne sorolni, de a lényeg nem ezek teljeskörű listába szedése, hanem annak hangsúlyozása, hogy a választási végeredmény valójában csak ekkor, az utolsó hetekben alakulhatott ki.

Bármit is tekintünk a Fidesz választási veresége fő okának, akár a fent említetteket, akár más magyarázatot, a választás végeredménye egyértelmű. Alighanem nem is egyetlen okra vezethető vissza. Mindazoknak azonban, akik keserűek a kialakult eredmény miatt, érdemes megfontolniuk a demokrácia vastörvényét: egy választási győzelem vagy vereség sohasem a politikai küzdelem végeredménye.

IRODALOMJEGYZÉK

- Hubai László (2001): Magyarország XX. századi választási atlasza, 1920-2000, I. kötet: A választások története és politikai geográfiája, Napvilág Kiadó
- Mráz Ágoston Sámuel (2024): Mérlegen az új választási rendszer. Adataalapú válaszok egyes kritikákra, in: Stefkovics Ádám és Pillók Péter: Századvég Riport 2024, Századvég Kiadó, 93-113. o.
- Szoboszlai György - Wiener György (2016): Választáspolitikológia - Változások és trendek, Napvilág Kiadó

JEGYZETEK

- 1 1949 és 1985 között a választási részvétel 94 és 99 százalék között mozgott (Hubai 2001:85), mert a megjelenést a diktatúra legitimitációs bizonyítéknak tartotta és ezért szankciókkal kényszerítette ki.
- 2 2022-ben a külhoni névjegyzékbe regisztrált 456 ezer magyar állampolgár kevesebb, mint 59 százaléka szavazott érvényesen.
- 3 Huth Gergely például a HírTV Sajtóklub című műsorának 2026. április 19-ei adásában említette, hogy „a 2024-es önkormányzati választás eredményét meg kellett volna értenie a kormánynak és akár még akkor megváltoztatni a teljes választási rendszert, ezzel elkerülhető lehetett volna a Fidesz veresége”
- 4 A Nézőpont Intézet többször kezdeményezte legalább a résztvevők körének alapvető demográfiai adatainak összegyűjtését, de mindeidáig nem járt sikerrel. Németországban a választások után külön eljárásban, reprezentatív mintán a szavazókörök mintegy 3 százalékát megvizsgálva elkészül a résztvevők és a pártszavazók demográfiai jellegzetességeit tartalmazó tanulmány.
- 5 Az idézett kutatási adatok a Nézőpont Intézet nem nyilvános felméréséből származnak.
- 6 Az idézett kutatási adatok a Nézőpont Intézet nem nyilvános felméréséből származnak.
- 7 vö.: <https://mandiner.hu/belfold/2026/03/az-ukranparti-cenzor-nem-a-kezdet-igy-avatkozott-be-a-facebook-a-magyar-valasztasokba> (letöltve: 2026.04.25.)
- 8 Erre a helyzetre szellemes Kocsis Máté leírása: a Fidesz csak 4:3-ra kapott ki. Lásd: https://www.facebook.com/kocsismate/posts/pfbid0gKWzcYk4eStLx8nrpmTE3ggqSSGxdUqUQMZjEdpNZ3gjL4RuLnEwLVDBbs-374mGtl?locale=hu_HU
- 9 az érzett infláció GKI-s adata közvetlenül a választások előtt még 20 százalék volt, holott a mért tényinfláció 3 százalék alá esett: <https://www.mnb.hu/letoltes/a-marciusi-inflacios-jelentes-elemzoi-prezentacioja-2026.pdf> (letöltve: 2026.04.27.)
- 10 Novák Katalin, Varga Judit és Orbán Balázs is ide sorolható vagy a fővárosi Fidesz-frakció 2024-es megújulása
- 11 KSH 22.2.1.2. Halálozások száma nemek és korcsoportok szerint, hetente: https://www.ksh.hu/stadat_files/nep/hu/nep0065.html (letöltve: 2026.04.26.)
- 12 KSH 22.1.1.3. Népesség korév és nem szerint, január 1.: https://www.ksh.hu/stadat_files/nep/hu/nep0003.html (letöltve: 2026.04.26.)
- 13 Az idézett kutatási adatok a Nézőpont Intézet nem nyilvános felméréséből származnak.